

Mircea Dan BOB

**PROBLEME DE MOȘTENIRI
ÎN VECHIUL
ȘI ÎN NOUL COD CIVIL**

Universul Juridic
București
-2012-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2012, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOB, MIRCEA DAN**

**Probleme de moșteniri în vechiul și în noul Cod civil /
Mircea Dan Bob. - București : Universul Juridic, 2012**

Index

ISBN 978-973-127-885-8

347.65/.68(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

BIBLIOGRAFIE ȘI ABREVIERI*

Alexandresco III/2 ... Dimitrie Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, Tomul III Partea 2 (Succesiunile *ab intestat*), Socec, București, 1912

Alexandresco IV/1 ... Dimitrie Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, Tomul IV Partea 1 (Donațiunile între vii), Socec, București, 1913

Alexandresco IV/2 ... Dimitrie Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, Tomul IV Partea 2 (Testamentele), Socec, București, 1914
be ... Codul civil belgian

BGB ... Codul civil german

Brière, *Libéralités* ... Germain Brière, *Les libéralités. Donations, testaments, substitutions et fiducie*⁸, Univ. Ottawa, 1985

Brière, *Traité* ... Germain Brière, *Traité de droit civil. Le successions*², (coord. Paul-André Crépeau), Ed. Yvon Blais, Montréal, 1994

Brière, *Successions* ... Germain Brière, *Droit des successions*³, revăzută și actualizată de Jacques Beaulne, Wilson & Lafleur, Montréal, 2002

CcBC ... Codul civil al Canadei de Jos (1866)

---

* Lista bibliografică cuprinde titlurile cele mai des citate, ale periodicelor și codurilor utilizate; pentru a evita repetările, toate acestea vor fi citate abreviat pe parcursul lucrării.

- CCQ ... Codul civil din Québec (1994)
- C. Cal. ... Codul Calimach (Moldova, 1817-1865)
- C. civ. ... Codul civil român din 1865
- C. civ. *adnotat* ... Constantin Hamangiu, Nicolae Georgean, *Codul civil adnotat*, vol. II (Art. 664-1168), editura Librăriei „Universala” Leon Alcalay, București, 1925
- C. Jud. ... revista „Curierul judiciar” (1892-1916, 1919-1948 și 2002 sqq.)
- CN ... Code Napoléon (Codul civil francez, în forma promulgată de Napoléon în 1804)
- Cantacuzino, *Curs* ... Matei B. Cantacuzino, *Curs de drept civil*, Ramuri, Craiova, f.a. (1925?)
- Cantacuzino, *Elementele* ... Matei Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*, Cartea Românească, 1921
- Cas. ... Înalta Curte de Casație și Justiție
- Cass. ... Cour de cassation (Franța)
- Cass.be. ... Cour de cassation (Belgia)
- cf. ... a se compara cu
- Chirică, *Sucesiuni* ... Dan Chirică, *Drept civil. Sucesiuni și testamente*, Rosetti, București, 2003
- Comentariu NCC* ... Flavius Baias, Eugen Chelaru, Rodica Constantinovici, Ioan Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, C.H. Beck, București, 2012
- Comtois, *Testaments* ... Roger Comtois, *Les testaments*, par Jacques Beaulne, Montréal, 2004
- D ... revista *Recueil Dalloz*, devenit ulterior *Dalloz. Le recueil*
- DH ... revista *Dalloz Hebdomadaire*
- DPF ... Michel Grimaldi (coord.), *Droit patrimonial de la famille*⁴, Dalloz, Paris, 2011

- Dr. ... revista „Dreptul” (1875-1948 și 1990 sqq.)
- Deak, *Tratat ...* Francisc Deak, *Tratat de drept succesoral*, Universul juridic, București, 2002
- Droit patrimonial ...* *** *Le droit patrimonial de la famille: réformes accomplies et à venir*, Journées nationales de l'Association Henri Capitant, tomul IX/Strasbourg, Dalloz, Paris, 2006
- e.g. ... exempli gratia* (a se compara cu ...)
- Eliescu, *Curs ...* Mihail Eliescu, *Curs de succesiuni* (ediția 1947, republicată sub îngrijirea Cristinei Mihaela Crăciunescu), Humanitas, București, 1997
- Eliescu, *Moștenirea ...* Mihail Eliescu, *Moștenirea și devoluțiunea ei în dreptul RSR*, Ed. Academiei Române, București, 1966
- Eliescu, *Transmisiunea ...* Mihail Eliescu, *Transmisiunea și împărțea moștenirii în dreptul RSR*, Ed. Academiei, București, 1966
- et.al. ... et alii (aliae, alia)* și alții
- et seq. ... et sequens* (și cei ce urmează)
- FCG ... Marie-Cécile Forgeard, Richard Crône, Bertrand Gelot, *Le nouveau droit des successions et des libéralités. Loi du 23 juin 2006, commentaries et formules*, Defrénois, 2007
- Flour, *Cours ...* Jacques Flour, *Cours de droit civil. Licence 4ème année*, lito., Paris, 1966/67
- fr. ... Codul civil francez (forma actuală)
- Genoiu, *Moștenire ...* Iliora Genoiu, *Dreptul la moștenire în Noul Cod civil*, Beck, București, 2012
- Grand arrêts ...* Henri Capitant, François Terré, Yves Lequette, *Les grands arrêts de la jurisprudence civile*¹¹, vol. I, Dalloz, Paris, 2000
- Grimaldi, *Libéralités ...* Michel Grimaldi, *Droit civil. Libéralités. Partages d'ascendants*, Litec, Paris, 2000

Grimaldi, *Successions* ... Michel Grimaldi, *Droit civil. Successions*, Litec, Paris, 2001

Hanga, Bob ... Vl. Hanga, M.D. Bob, *Curs de drept privat roman*, Universul juridic, București, 2011

id. ... *idem* (același/aceeași)

ibid. ... *ibidem* (în același loc)

infra ... de jos (secțiune ce urmează)

it. ... Codul civil italian (1942)

Jubault, *Successions* ... Christian Jubault, în *Droit civil. Les successions. Les libéralités*, Montchrestien, Paris, 2005

Jur.Gen. ... revista *Jurisprudența generală*

Jur.Rom. ... revista *Jurisprudența română*

LPA ... Legea pentru punerea în aplicare a legii nr. 287/2009 privind Codul civil, nr. 71/2011

Lévy, Castaldo, *Histoire* ... Jean-Philippe Lévy, André Castaldo, *Histoire du droit civil*, Dalloz, Paris, 2002

loc.cit. ... *loco citato* (din același loc citat anterior)

Macovei, Cadariu ... Dumitru Macovei, Iolanda Elena Cadariu, *Drept civil. Succesiuni*, Junimea, Iași, 2005

Malaurie, Aynès, *Successions* ... Philippe Malaurie, Laurent Aynès, *Les successions. Les libéralités*, Defrénois, Paris, 2004

Maury, *Successions* ... Jean Maury, *Successions et libéralités*⁶, Litec, Paris, 2007

Monier, *Manuel* ... Raymond Monier, *Manuel élémentaire de droit romain*, vol. I, Domat Montchrestien, Paris, 1947

Murzea, Poenaru, *DT* ... Cristinel Murzea, Emil Poenaru, *Donația și testamentul. Studiu de doctrină și jurisprudență*, Hamangiu, București, 2007

Nacu, *Curs* ... Constantin Nacu, *Curs de drept civil român*, vol. II, București, 1903

Navez, *Fiscalité ...* *** *La fiscalité des successions et des donations internationales* (coord. Edouard-Jean Navez), Bruylant, Bruxelles, 2011

NCC Comentarii ... *** *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, 3 vol., Hamangiu, București, 2012

Otetelișanu, *Curs ...* Alexandru Otetelișanu, *Curs de drept civil comparat, cu aplicații la dreptul provinciilor alipite – Succesiuni*, Cultura poporului, București, 1937

op. cit. ... opere citato (din lucrarea citată)

Otetelișanu, *Curs ...* Alexandru Otetelișanu, *Curs de drept civil comparat. Materia specială. Dreptul de succesiune al soțului supraviețuitor în dreptul comparat*, (lito), București, 1947

passim ... în multe locuri (când există multe referințe, ce nu pot fi toate citate)

PR ... revista „Pandectele Române”

Palazzo, *Successioni ...* Antonio Palazzo, *Le successioni*², vol. I *Introduzione al diritto successorio. Istituti comuni alle categorie successorie. Successione legale*, vol. II *Successione testamentaria. Comunione – Divisione*, Giuffrè, Milano, 2000

Panțurescu, *Dreptul ...* Vasile S. Panțurescu, *Dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor (Observațiuni sumare la legea nr. 319 din 10 iunie 1944)*, Tip. „Tiparul Oltului”, Slatina, 1944

Petrescu I ... George P. Petrescu, *Succesiunile, cuprinzând: succesiunile regulate séu legitime și succesiunile neregulate ...*, vol. I, Tipografia Gutenberg, , Joseph Göbl București, 1895

Petrescu II ... George P. Petrescu, *Succesiunile, cuprinzând: deosebitele moduri cum se accepta séu refuza o*

moștenire, precum și petițiunea de ereditate și succesiunile vacante, vol. II, Tipografia Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1897

Petrescu III ... George P. Petrescu, *Succesiunile, cuprinzând: partiagiul și raportul*, vol. III, Tipografia Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1898

Planiol, *Traité* ... Marcel Planiol, *Traité élémentaire de droit civil*⁶, LGDJ, Paris, 1913

Plastara, *Curs* ... George Plastara, *Curs de drept civil român* vol. III. *Succesiuni și liberalități*, Cartea Românească, București, f.a. (1925?)

Popescu, *Moștenire* ... Romeo Popescu, *Dreptul de moștenire. Limitele dreptului de a dispune prin acte juridice de bunurile moștenirii*, teză, Universul juridic, București, 2004

q.v. ... *quod vide* (de văzut)

RBB ... Ion Rosetti-Bălănescu, Alexandru Băicoianu, *Drept civil român*, vol. III: *Regimuri matrimoniale. Succesiuni. Donațiuni. Testamente*, Socec, București, 1948

RDciv. ... *Rivista trimestriale di diritto civile*

RIDC ... *Revue internationale de droit comparé*

RRD ... *Revista română de drept*

RTDciv. ... *Revue trimestrielle de droit civil*

Rarincescu, *Curs* ... Mihai G. Rarincescu, în *Curs de drept civil pentru anul IV licență. Succesiunile (ab intestate și donațiunile)*, București, 1945

RDV, *Introducere* ... Ionel Reghini, Șerban Diaconescu, Paul Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*², Sfera juridică, Cluj-Napoca, 2008

sic! ... așa! (folosit pentru a indica o greșeală dintr-un citat al altuia)

Stanciu, *Drepturile ...* Elena Stanciu, *Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor*, Hamangiu, București, 2008

Stănciulescu, *Curs ...* Liviu Stănciulescu, *Curs de drept civil. Succesiuni*, Hamangiu, București, 2012

SUBB ... revista „Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Series Iurisprudentia” (1955 sqq.)

Stoica, *Moștenire ...* Veronica Stoica, *Dreptul la moștenire*, Universul juridic, București, 2007

supra ... de mai sus (indică o secțiune tratată deja)

Terré, Lequette ... François Terré, Yves Lequette, *Droit civil. Les successions. Les libéralités*, Dalloz, Paris, 1997

Tomulescu, DPR ... Constantin Șt. Tomulescu, *Drept privat roman*, TUB, București, 1973

Van Gysel, *Précis ...* ****Précis du droit des successions et des libéralités*, coord. Alain-Charles Van Gysel, Bruylant, Bruxelles, 2008

Verwilghen, *Régimes ...* UINL, *Régimes matrimoniaux, successions et libéralités dans les relations internationales et internes*, coord. Michel Verwilghen, cu colab. Stéphanie Mahieu, Bruylant, vol. I-III, Bruxelles, 2003

Zenati, Revet, *Successions ...* Frédéric Zenati-Castaing, *Cours de droit civil. Successions*, PUF, Paris, 2012

INTRODUCERE

Argument

1. Comparând doctrina română în materie de moșteniri cu un arbore, am putea identifica trei dintre volumele din ediția a doua a *Explicațiunii* lui Dimitrie Alexandresco (III/1, IV/1 și IV/2) drept miez al unui trunchi având rădăcinile înfipte în dreptul francez. Trunchiul s-a dezvoltat prin adăugarea succesivă, asemenea unor inele de creștere, a cinci contribuții mai importante: sinteza lui Matei Cantacuzino (*Elementele* din 1921, respectiv ediția secundă din 1925), volumul terț al tratatului lui Ion Rosetti-Bălănescu și Alexandru Băicoianu (ediția primă din 1929, republicată după 1990 și ediția secundă din 1948), cele două volume publicate în 1966 de către Mihail Eliescu (reluare îmbogățită a Cursului din 1947), tratatul profesorului Francisc Deak (1999, cu ultima ediție apărută în 2002) și cursul profesorului Dan Chirică (2003). Restul autorilor ne apar comparabili cu coroana arborelui: preiau și valorifică seva problemelor, extrasă prin cercetările fundamentale antemenționate. Nu trebuie uitate cazurile speciale ale cercetărilor unora precum Alexandru Degré, George Plastara, Alexandru Cerban, Nicolae Titulescu, N. Stănescu și Mihai Rarincescu: excepționale valoric, au căzut într-un con de umbră datorită punerii la index în condițiile schimbărilor politice